

Armia Poznań

Armia "Poznań" - związek operacyjny Wojska Polskiego II RP istniejący od 23 marca do 21 września 1939 roku.

Utworzenie armii i przygotowania wojenne

Armia "Poznań" utworzona została 23 marca 1939 roku w celu obrony Wielkopolski^[1] i współdziałania z sąsiednimi armiami (Pomorze i Łódź). Tego samego dnia, w oparciu o Inspektorat Armii gen.dyw. Tadeusza Kutrzeby i przydzielonych oficerów - wykładowców Wyższej Szkoły Wojennej, zorganizowany został w Warszawie załazek dowództwa i sztabu armii (do 31 sierpnia 1939 r. występował w dalszym ciągu jako Inspektorat Armii). 29 sierpnia 1939 r. przybył do Gniezna i zajął przygotowane specjalnie dla niego kwatery.

Zadania dla Armii "Poznań" przewidywały^[2]:

- Osłaniając się na kierunku Frankfurt–Poznań, przede wszystkim ubezpieczyć własnym działaniem skrzydła Armii "Łódź" i Armii "Pomorze". W razie ataku przeważających sił nieprzyjaciela nie dać się szybko zepchnąć na ostateczną linię obrony.
- Nie dać się odrzucić od armii sąsiednich. W tym celu zwrócić szczególną uwagę na kierunki:
 - Piła–Inowrocław
 - Głogów–Koło
 - Wrocław–Koło
- Na kierunku Frankfurt–Poznań:
 - wykorzystać jak najdłużej przedpole Warty i osłonić Poznań przed zaskoczeniem,
 - do opóźnienia nieprzyjaciela wykorzystać wszystkie nadające się w tym celu linie terenowe.
- Ostateczna pozycja obrony:
 - nawiązanie do przedmościa Bydgoszcz–jezioro Żnin–jezioro Gopło–kanał Gopło–Warta–rz. Warta, z wysunięciem się w rejon Konin–Turek.

20 sierpnia na bazie Dowództwa Okręgu Korpusu nr VII w Poznaniu sformowano sztab Grupy Operacyjnej "Koło", któremu podporządkowywano jednostki armii, w celu koordynacji działań bojowych na poziomie taktycznym. Dowódcą GO "Koło" został mianowany dowódca DOK VII - gen. bryg. Edmund Knoll-Kownacki.

Obsada personalna dowództwa armii

Pozycje wojsk polskich 16/17.09.1939

Dowództwo

- dowódca - gen. dyw. Tadeusz Kutrzeba
- oficer do zleceń - ppłk dypl. Adam Lewicki
- oficer ordynansowy - rtm. Jan Pniewski
- dowódca artylerii - płk Michał Jancewicz
 - oficer - mjr Wojciech Wilkoński
 - oficer - kpt. Ludwik Juliusz Ostrichański
 - oficer - kpt. Roman Czartoryski
- dowódca lotnictwa - płk dypl. pil.inż. Stanisław Kuźmiński
 - szef sztabu - ppłk dypl. obs. Adam Kurowski
 - oficer operacyjny - mjr dypl. pil. Jan Koźmiński
 - oficer informacyjny - kpt. obs. Kazimierz Ciesielski
 - kwatermistrz - kpt. Stanisław Miękina
 - pomocnik kwatermistrza - por. Prus
 - dowódca OPL - kpt. Jan Maciej Pawłowski
 - dowódca saperów - ppłk dypl. Leon Bianchi

Sztab

- szef sztabu
 - ppłk dypl. Stefan Mossor (III - VII 1939)

Pomnik "Armii Poznań" w Poznaniu

- płk dypl. Stanisław Lityński (VII - IX 1939)
- szef Oddziału I - ppłk dypl. Romuald Sidorski
 - szef Wydziału Personalnego - mjr Konstanty Jabłoński
 - oficer - mjr dypl. Antoni Dąbrowski
 - oficer - kpt. Władysław Zwoliński
- szef Oddziału II - ppłk dypl. Józef Gryglaszewski
 - oficer - mjr dypl. Feliks Libert
 - oficer - kpt. Tadeusz Piotr Mroczkowski
 - oficer - rtm. dypl. Janusz Łoś
- szef Oddziału III - ppłk dypl. Feliks Robakiewicz
 - oficer - mjr dypl. Eryk Migula
 - oficer - mjr dypl. Wincenty Iwanowski
 - oficer - mjr dypl. Julian Michalski
 - oficer - kpt. dypl. Zygmunt Braksal
- szef Oddziału IV - ppłk dypl. Włodzimierz Krzyżanowski
 - zastępca szefa - mjr dypl. Kazimierz Oyrzyński
 - kierownik Referatu Zaopatrzenia - kpt. dypl. Albert Szaad
 - kierownik Referatu Etapowego - kpt. Antoni Berezowski
 - oficer - kpt. Stanisław Rybiański

Kwatermistrzostwo armii

- kwatermistrz armii - płk dypl. Bolesław Stanisław Borkowski
 - dowódca żandarmerii - ppłk żand. Tadeusz Miś
 - szef służby intendentury - ppłk dypl. Wiktor Stefan Misky
 - oficer - kpt. Mieczysław Adolf Burcan
 - oficer - kpt. Mieczysław Niesiołowski
 - oficer - kpt. Józef Szczepański
 - oficer - kpt. Stanisław Jan Tarnawski
 - oficer - por. Stanisław Boniecki
 - oficer - por. Benedykt Hołodrowicz
 - oficer - ppor. Stanisław Miechówka
 - szef służby uzbrojenia - ppłk Leon Metelski
 - oficer - mjr Tadeusz Roman
 - oficer - mjr Kazimierz Konstanty Hellwig
 - oficer - kpt. Kazimierz Jan Hellebrandt
 - oficer - kpt. Marian Adam Wiśniewski
 - oficer - kpt. Otton Adolf Wojtowicz
 - oficer - kpt. Józef Pawłowski
 - oficer - por. Zbigniew Stanisław Sokołowski
 - szef służby zdrowia - płk doc. dr Teofil Kucharski
 - szef służby weterynaryjnej - ppłk lek. wet. Mieczysław Lessiński
- szef służby sprawiedliwości - płk aud. Karol Ludwik Müller
- szef służby duszpasterskiej - ks. dziekan Józef Tomiak
- szef służby wyznań niekatolickich - mjr Tadeusz Marian Bałaban
- szef służby samochodowej - mjr Józef Augustowski
 - oficer - mjr Czesław Buszkiewicz

- oficer - kpt. Henryk Kazimierski
- dowódca kolumny taborowej - ppor. Wiktor Przegaliński
- szef służby kolejnictwa - ppłk dypl. Henryk Edward Lergetporer
 - zastępca szefa - kpt. Piotr Załęski
 - komendanci za- i wyładunkowi:
 - kpt. dypl. Edmund Wiktor Ginalski
 - por. Zdzisław Rassowski
 - ppor. Kazimierz Tomasik
 - ppor. Stanisław Żurawiński
 - ppor. Marian Fałęcki
 - ppor. Władysław Mazierski
 - ppor. Wiktor Maszner
- delegat PKP przy armii - mjr dypl. Alfred Klotz
- delegat Naczelnego Kwatermistrza - mjr dypl. Zdzisław Henryk Szymański
 - kurier - ppor. Waław Wysiadecki
- komendant kwatery głównej - mjr. Augustyn Stasiak
- kierownik kancelarii - kpt. Stanisław Bartłomiej Łoza

Adiutantura

- oficer kurier - kpt. Leśniewski
- oficer kurier - por. Marian Jaworski
- oficer kurier - ppor. Stefan Długolecki
- płatnik kwatery głównej - por. Andrzej Bukowski

Struktura organizacyjna armii

Kwaterna Główna Armii

- dowódca 72 kompanii asystencyjnej - ppor. Władysław Łazuta
- dowódca 209 kompanii asystencyjnej - ppor. Roman Dudziak
- dowódca kompanii sztabowej - por. Zygmunt Rzędowski
- dowódca kompanii sztabowej - kpt. Stefan Steś
- kompania stacyjna nr 12 - por. Józef Żabówka
 - dowódca plutonu - por. Bolesław Antoni Ścieciński

Wielkie jednostki

- 14 Wielkopolska Dywizja Piechoty
- 17 Wielkopolska Dywizja Piechoty
- 25 Dywizja Piechoty
- 26 Dywizja Piechoty
- Wielkopolska Brygada Kawalerii
- Podolska Brygada Kawalerii (od 1 lub 2 września)

Piechota

- Poznańska Brygada Obrony Narodowej
- Kaliska Brygada Obrony Narodowej

Artyleria

- 7 Pułk Artylerii Ciężkiej
- 67 Dywizjon Artylerii Lekkiej

Saperzy

- batalion saperów typ IIb nr 47 dla armii - kpt. Teofil Jaroszewski
- pluton mostowy 4 tonowy nr 47
- kompania saperów KOP "Stolin"
- Szefostwo Fortyfikacji Typ II "Poznań"
- Dowództwo Grupy Fortyfikacyjnej Nr 1
- Dowództwo Grupy Fortyfikacyjnej Nr 31
- Dowództwo Grupy Fortyfikacyjnej Nr 71
- Dowództwo Grupy Fortyfikacyjnej Nr 92
- rezerwowa kompania saperów nr 163
- rezerwowa kompania saperów nr 164
- rezerwowa kompania saperów nr 165
- rezerwowa kompania saperów nr 166
- rezerwowa kompania saperów nr 167
- rezerwowa kompania saperów nr 168
- rezerwowa kompania saperów nr 171
- rezerwowa kompania saperów nr 172
- rezerwowa kompania saperów nr 173
- rezerwowa kompania saperów nr 174 - kpt. rez. Michał Lorkiewicz
- rezerwowa kompania saperów nr 175
- pluton parkowy saperów nr 71
- pluton parkowy saperów nr 72
- lekka kolumna pontonowa typ I nr 171
- lekka kolumna pontonowa typ II nr 172
- samodzielny pluton elektrotechniczny nr 21 (mob. batalion elektrotechniczny)
- samodzielny pluton elektrotechniczny nr 22
- stacja elektrowagonowa nr 2 (mob. 2 batalion mostów kolejowych)

Bronie pancerne

- 31 Samodzielna Kompania Czołgów Rozpoznawczych
- 71 Samodzielna Kompania Czołgów Rozpoznawczych
- 72 Samodzielna Kompania Czołgów Rozpoznawczych
- 82 Samodzielna Kompania Czołgów Rozpoznawczych
- Pociąg Pancerny Nr 11
- Pociąg Pancerny Nr 12
- Kolumna Samochodów - kpt. obs. Jan Luszczyński
- Kolumna Samochodów Ciężarowych Nr 753 - ppor. rez. Damazy Choraszewski

Lotnictwo i OPL

- Pluton łącznikowy nr 6
- 34 Eskadra Rozpoznawcza
- III/3 Dywizjon Myśliwski
- 33 Eskadra Obserwacyjna
- 36 Eskadra Obserwacyjna
- 4 kompania balonów obserwacyjnych

Łączność

- Kompania Telefoniczno-Kablowa Nr 22 - por. Józef Gil
 - dowódca plutonu - ppor. Władysław Rust
- Kompania Telefoniczno-Budowlana Nr 14 - por. Henryk Knie
- Pluton Telefoniczno-Kablowy Nr 16 - por. Wiesław Anc

Łącznie armia liczyła:

- 55 batalionów piechoty
- 19 szwadronów kawalerii
- 256 dział, w tym 24 haubice 155 mm wz. 1917, 24 armaty 105 mm wz. 1913 i wz. 1929, 62 haubice 100 mm wz. 1914/1919 i 146 armat 75 mm wz. 1897 i wz. 1902/1926^[3]
- 20 dział przeciwlotniczych
- 78 czołgów rozpoznawczych (TKS lub TK-3)
- 2 pociągi pancerne
- 56 samolotów
- 16 samochodów pancernych-Wz.34

Działania armii w kampanii wrześniowej

bitwa nad Bzurą

Przypisy

[2] PSZ w drugiej wojnie światowej Londyn 1951

[3] Wojciech Wilkoński, *Działania artylerii armii "Poznań" w 1939* s. 195.

Bibliografia

- Piotr Bauer i Bogusław Polak, *Armia "Poznań" w wojnie obronnej 1939*, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 1983, ISBN 83-210-0385-0
- Andrzej Przedpełski: *Lotnictwo Wojska Polskiego : zarys historii 1918-1996*. Warszawa: "Bellona", 1997. ISBN 83-11-08650-8.
- Kazimierz Sobczak [red.]: *Encyklopedia II wojny światowej*. Warszawa: Wydawnictwo Ministerstwa Obrony Narodowej, 1975.
- Wojciech Wilkoński, *Działania artylerii armii "Poznań" w 1939*, Wojskowy Przegląd Historyczny Nr 4 (106), Warszawa 1983

Źródła i autorzy artykułu

Armia Poznań Źródło: <http://pl.wikipedia.org/w/index.php?oldid=36794629> Autorzy: Bartekkw, Basia56, Buldożer, Byczek1, Giengo, GreyOwl, Grubel, Gruzin, Grzes1966, Gładka, Halibutt, IzaCha35, Jersz, Joymaster, Jurek281, Kerim44, Kolanin, Lonio17, Pablo000, Paddy2, Pe7er, Poznaniak1975, Prymonek, Radomil, Rumun999, Template namespace initialisation script, Topory, 11 anonimowych edycji

Źródła, licencje i autorzy grafik

Plik:Polozenie_17_09_1939.png Źródło: http://pl.wikipedia.org/w/index.php?title=Plik:Polozenie_17_09_1939.png Licencja: Creative Commons Attribution-Share Alike Autorzy: Lonio17

Plik:Pomnik Armii Poznań Poznań.jpg Źródło: http://pl.wikipedia.org/w/index.php?title=Plik:Pomnik_Armii_Poznań_Poznań.jpg Licencja: GNU Free Documentation License Autorzy: User:Radomil

Licencja

Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported
[//creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/](http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/)
